

DEMOKRATİK ENERJİ PROGRAMI ÜZERİNE NOTLAR

Oğuz Türkyılmaz

GİRİŞ:

Merhaba !

Sizleri şahsım,

Üyesi,eski bir yöneticisi ve Enerji Çalışma Grubu Başkanı olduğum TMMOB Makina Mühendisleri Odası,

Üyesi olduğum ODTÜ Mezunlar Derneği Enerji Komisyonu

Ve bileşeni olduğum 21.Yüzyıl İçin Planlama Grubu adına sevgi,saygı ve dostlukla selamlıyorum.

İlk başta, bugün bu etkinliği anısına düzenlediğimiz Aykut Göker hakkında konuşacağım.

ÖĞRENEN, ÖĞRETEN AYKUT GÖKER

ÖĞRENEN, ÖĞRETEN AYKUT GÖKER

Ben Aykut Göker'i, benim söylemimle ile Aykut Ağabey'i, 1970'li yılların ilk yarısında yeni mezun bir mühendis olarak çalışmalarına katıldığım, TMMOB Makine Mühendisleri Odasında tanıdım.Yakın dostu , meslektaşım Müfit Akyos'un sözleriyle, Aykut Göker , *"Sosyalist kimliğini koruyarak değişik platformlarda (Türkiye İşçi Partisi-TİP, Tüm Teknik Elemanlar Derneği-TÜTED, , TMMOB Makina Mühendisleri Odası, Türkiye Barış Derneği, Bilim ve Sanat Dergisi, Cumhuriyet Gazetesi) kesintisiz sürdürdüğü özverili çalışmaları mühendislik, sanayileşme, B-T, B-T-Yenilik ekseninde geliştirdi. Bu ekseninde sürekli öğrenirken, öğretirken, sorgularken ve bir üst düzeyde bilgi üretirken referansı her zaman kendi dünya görüşü oldu. Görev aldığı bütün platformlarda ve kurumlarda bu kimliği ile bilindi, saygı duyuldu ve dinlendi."*

Ülkedeki ve dünyadaki gelişmeleri takip eden, irdeleyen, sorunları saptayıp çözümler arayan yurtsever bir kuşağın bileşeni olarak, o hep örgütlü mücadele içinde yer aldı, öğrenmekten, paylaşmaktan, belgelendirmekten, bilgilendirmekten hiç geri durmadı. Kurduğu bilim, teknoloji, inovasyon politikaları tartışma platformu alanında çok önemli merkez oldu. Görev aldığı her alanla ilgili sistematik bir arşiv oluşturarak tarihe belge bırakmaya çalıştı. Başkanlığını yaptığı TÜTED'in belgelerini 1980 darbe koşullarında saklayabilmiş ve yakın zamanda oluşturulan bir web sitesine (tutedarsiv.org) aktararak bu görevini tamamlamıştı.

Aykut Ağabeyin; toplumcu politika ve uygulamalara, toplumsal mücadeleye ve devrime olan inancına, kararlılığına, kibarlığına, efendiliğine, çalışkanlığına, karşısındakilerin ne dediğini anlama çabalarına hep saygı duydum.

Yaşamının son evresinde, 21.Yüzyıl İçin Planlama Grubunun çalışmalarında birlikte olmaktan, sakin ve kararlı bir dille yaptığı isabetli çözümler ve değerlendirmeleri dinlemekten ötürü kendimi şanslı hissediyorum.

Aykut Ağabey'in ; bağımsız ,eşit,özgür,adil bir toplum ve ülke ve savaşırsız, sömürsüz bir dünya için mücadele eden onurlu bir aydın olarak sürdürdüğü yaşamı 16 Kasım 2016 günü son buldu.

Bizler, onunla aynı idealleri savunanlar, aydınlık bir gelecek için, bağımsız , demokratik ve sosyalizm yolunda ilerleyen bir Türkiye için çıktığımız bu uzun yolculuğa devam ediyoruz

Aykut Ağabey ile birlikte ,TMMOB ve bağlı Odalarda toplumcu, kamucu bir anlayışla sürdürdüğümüz ; meslek, meslektaş, kamu, toplum ve ülke çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için verdiğimiz ekonomik demokratik mücadelede, bağımsızlık,demokrasi,sosyalizm mücadelesinde birlikte omuz yan yana ,omuz omuza yürüdüğümüz ve yitirdiğimiz

-TMMOB'nin yiğit, önder başkanı Teoman Öztürk'ü,

-TMMOB, Odalar ve TÜTED'de görev yapmış kadrolardan İhsan Karababa, Necdet Bulut,Zeki Erginbay, Suat Sezai Gürü, Zeki Doğan, Alaettin Anahtarıcı ,Süheyl Kırçak,Medet Özbek,Ersin Önsel, ,Hasan Akalın,Turhan Tuna,Sait Kozacıoğlu, Haydar İlker arkadaşlarımı

-Bu sabaha doğru yaşamını yitiren, "Deniz'lerin Şekibe Ablası ", devrimci avukat Şekibe Çelenk'i,

Ve onların kimliklerinde;

Toplumcu,devrimci,demokrat TMMOB ve meslek örgütleri ,

Barışın egemen olduğu eşit, özgür, adil, aydınlık bir toplum,ülke ve dünya,

Bağımsız, demokratik ve sosyalizm yolunda ilerleyen bir Türkiye,

Mücadelesinde yitirdiğimiz adları saymakla bitmez tüm değerlerimizi saygı ile anıyorum.

GİRİŞ:

Bu konuşmanın gerekçesi ,bulduğumuz her alanda hatalı politika ve uygulamaları eleştirmekle yetinmeyip; olması gereken,toplum çıkarlarını gözeten doğru politika ve uygulamaları tanımlamak,anlatmak ve duyurmak sorumluluğudur.

Konuşmada ifade edeceğim görüşler, “DEMOKRATİK ENERJİ PROGRAMI ÜZERİNE NOTLAR” isimli ve TSBD 16.Kongresi Enerji Oturumunda benim sunduğum ve diğer yazarları Mehmet Kayadelen ve Prof.Dr.Aziz Konukman olan “Demokratik Enerji Programı Üzerine Notlar” başlıklı bildiride de yer almıştır.

ENERJİ KULLANIMI OLMAZSA OLMAZ VE VAZGEÇİLEMEZ İNSAN HAKLARINDAN BİRİDİR

Enerji kullanımı olmazsa olmaz ve vazgeçilemez insan haklarından biridir. Ayrıca enerji ihtiyacının karşılanması bir kamu hizmetidir.

Ne var ki, dünyanın küreselleşme sürecine girmesiyle birlikte iktidarlar tarafından uygulanan neoliberal politikalar sonucunda enerji kullanımı temel bir insan hakkı ve elektrik temini bir kamu hizmeti olmaktan çıkarılmış ve bir piyasa faaliyeti haline getirilerek ticari bir meta haline dönüştürülmüştür. Sermaye birikim rejiminin sınırsız büyüme eğilimi ile birlikte, enerji sektörü kamusal bir düzlemden çıkartılarak özel tekellerin kâr egemenliğine teslim edilmiş ve ortaya fosil kaynaklara dayalı, yüksek karbon emisyonlu bir ekonomik yapı çıkmıştır. Bu yapıda tekellerin fosil yakıt temelli politikaları nedeniyle küresel ısınmaya yol açan sera gazı salımları dünyayı tehdit eder bir konuma gelmiştir. Bu politikaların bir diğer sonucu, enerji yoksulluğu ve yoksunluğunun dayanılmaz bir boyuta ulaşmış olmasıdır. Bu yapı artık sürdürülemez bir noktaya gelmiştir.

Çalışmamız da bu tür bir arayış içindedir ve esas itibarı ile , yenilenebilir kaynaklara dayalı toplum çıkarlarını gözeten, kamusal planlamayı esas alan katılımcı ve demokratik bir enerji programı geliştirme tartışmalarına katkı koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın gerekçesi de, bulunduğumuz her alanda hatalı politika ve uygulamaları eleştirmekle yetinmeyip; olması gerekeni, toplum çıkarlarını gözeten doğru politika ve uygulamaları tanımlama, anlatma ve duyurma sorumluluğudur.

Çalışma Giriş hariç dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, küreselleşme süreci ve uygulanan neoliberal politikaların Dünya enerji sektöründe yarattığı tahribat ve yıkıcı sonuçları ele alınmıştır.

İkinci bölümde bu politikaların Türkiye enerji sektörüne yansımaları incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise esas olarak yenilenebilir kaynaklara dayalı demokratik bir enerji programının içeriğine ait öneriler paylaşılmıştır .

Dördüncü bölüm ise, dünya ve Türkiye'mize dair kısa dilekelerimizi içermektedir.

1. NEOLİBERAL POLİTİKALARIN DÜNYA ÖLÇEĞİNDE ENERJİ SEKTÖRÜNDE YARATTIĞI YIKICI SONUÇLARI

1.1 ENERJİ KAYNAKLARI ÜZERİNDE EGEMENLİK VE DENETİM KURMAK İÇİN SAVAŞLAR

Dünyada enerjinin büyük bir bölümünü tüketen ABD ve diğer emperyalist kapitalist ülkelerin yanı sıra, emperyal amaçlar güden Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti, kendi ihtiyaçlarını karşılamak ve diğer büyük güçlerin bu "sınırlı" kaynaklara erişimini engelleme ve kontrol etmek için; tüm dünyadaki enerji kaynaklarını denetlemeyi ve ele geçirmeyi amaçlayan strateji ve politikaları yıllardır uygulamaya çalışmaktadır. Petrol ve gaz rezervlerinin, başta Orta Doğu olmak üzere, sınırlı coğrafyalarda (Rusya, Afrika, Hazar, vb.) yoğunlaşmış olması, söz konusu kaynakların kontrolüne yönelik mücadele ve savaşları kızıştırmaktadır.. Libya'da yönetimi deviren, Irak'ı işgal eden ,Suriye'de rejimi değiştirmek için iç savaşı kışkırtan, petrol kuyularına el koyan ,Orta ve Latin Amerika ile Afrika'nın bir çok ülkesinde açık işgallere varan müdahalelerde bulunan, kukla yönetimleri işbaşına getiren ABD, Fransa, İngiltere vb. kapitalist ülkeler; enerji kaynaklarının olduğu ülke ve bölgelere yönelik emperyalist amaç ve niyetlerini gizlemeye ihtiyaç duymamaktadır.

1.2 TEKELLERİN FOSİL YAKIT TEMELLİ POLİTİKALARI NEDENİYLE KÜRESEL ISINMAYA YOL AÇAN SERA GAZI SALIMLARI ARTIYOR

Bugün, insanlığın karşı karşıya kaldığı en ciddi tehlike küresel iklim krizi. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'ne (IPCC) göre karbondioksit oranındaki artışın temel nedeni ise fosil yakıt kullanımı. Küresel ısınmaya yol açan sera gazı (karbondioksit, metan, su buharı, ozon, azot oksit vb) salınımlarının yüzde 71'lik bir bölümü enerji sektöründen kaynaklanıyor. (Kaynak: Prof. Dr. Cengiz Türe, EEMKON 2015'te yaptığı sunum.).

Petrol, gaz ve kömür tekellerinin çok etkin olduğu günümüz dünyasında, birincil enerji tüketiminde 2018'de, birincil enerji talebi son yedi yılın en yüksek oranı olan %2,9 oranında artmıştır. Dünya birincil enerji üretiminin %84;7' sini sağlayan fosil yakıtlara yüksek bağımlılık (Diğerleri, nükleer %4,4, geleneksel hidro dahil yenilenebilir enerji kaynakları %10,9), sürdürülen piyasa esaslı politikalarla, kısa ve orta dönemde kayda değer bir azalma göstermeyecektir. Nitekim, 2018'de, azalmak bir yana, fosil yakıt kullanımı %11, enerji kaynaklı karbondioksit (CO2) salımları da %2 artmıştır.(Renewables 2019, Global Status Report)

UEA iklim değişikliğinin olumsuz sonuçlarını azaltma hedefi doğrultusunda, dünya ölçeğinde sıcaklık artışını, iki derecenin altında tutabilmek için; dünya elektrik üretiminde yenilenebilir kaynakların 2018'de %25 olan payının 2050'ye kadar yüzde 65-80'e yükseltilmesi gereğine işaret etmektedir. Bazı çalışmalar, artışın iki derecenin altında kalabilmesi için, emisyonların 2050'ye kadar yüzde 40-70 oranında düşürülmesi, 2100'de ise sıfır düzeyine çekilmesi gereğini belirtmektedir. Bu son derece ciddi ve vahim saptamalar karşısında, ABD yönetimi iklim krizini yok saymakta, petrol ve gaz tekellerine destek vermekte; dev petrol, gaz ve kömür şirketleri de, bu yakıcı ve yaşamsal konuları gölgelemek, kamuoyu gündeminden uzaklaştırmak için yüz milyonlarca dolar harcamaktadır. Hava ve çevre kirliliğinin insan ve toplum yaşamına olumsuz etkilerini gidermek, iklim krizinin insan yaşamını

tehdit eden, kuraklıklar, orman yangınları, beklenmedik zamanlarda yüksek yağışlar, su baskınları vb. yıkıcı zararları azaltmak, hızla yükselme eğilimindeki sıcaklık artışını 1. 5-2 °C ile sınırlamak için, enerji üretim ve tüketiminde fosil yakıtların payını mutlaka radikal bir şekilde düşürmek zorunludur.

1.3 ENERJİ YOKSULLUĞU VE YOKSUNLUĞU

Enerji yoksunluğunu çağdaş enerji hizmetlerinden erişim ve kullanım imkanının fiziki olarak mümkün olmaması hali olarak tanımlayabiliriz..Örneğin akar suyun,elektriğin olmadığı yerlerde yaşayanlar.

Enerji yoksulluğu ise; insanların yaşam alanlarında modern enerji hizmetlerinin veriliyor olmasına karşın ,düşük gelirleri nedeniyle bu hizmetlere erişim imkanlarının sınırlı olması ve/veya mümkün olamaması durumudur.

Günümüz dünyasında hala 1 milyar insan elektrikten yararlanamamakta, yüz milyonlarca insan da, yemek pişirmek için çer-çöp, bitkisel ve hayvansal atıkların yakıldığı ilkel ocakları kullanmaktadır. Dünyada 2,1 milyar insan temiz suya erişemezken, her gün 800 çocuk kirli su kullanımına bağlı hastalıklardan hayatını kaybediyor (UNICEF 2017)

2-NEOLİBERAL POLİTİKALARIN TÜRKİYE ENERJİ SEKTÖRÜNE YANSIMALARI

Ülkemizde 1980'den bu yana yerleştirilmeye çalışılan piyasa ekonomisi ve neo liberal politikalar ve sektörün özel sermayeye ve şirketlere dayalı yapısı ve kurumsallaşması, elektrik üretim faaliyetinde bulunmak üzere serbest piyasa koşullarını ve özel sektör yatırımlarını temel almaktadır.

Enerji ihtiyacını karşılamak üzere genelde ithal enerji kaynağı kullanılmış, fosil kaynaklı ve ithalata dayalı yüksek maliyetli yatırımlar yapılmış, enerjideki dışa bağımlılık ciddi boyutlara ulaşmıştır. Enerji arzında 1990'da yüzde % 51,6, bugünkü siyasi iktidarın göreve geldiği 2002'de yüzde 67,2 olan dışa bağımlılık, 2018'de yüzde 72,4'e yükselmiştir.. Türkiye'nin hızla artan enerji ithalatının faturası 2018'de 43 milyar dolar olmuştur. 2019 ithalat tutarının da bu rakama yakın olması beklenmektedir.

Kamu elektrik üretim tesislerinin çok büyük bölümü özelleştirilmiştir.2019'da elektrik üretiminde kamu payı %15.2. olmuştur.

Elektrik dağıtımı ve satışı tamamen özel şirketler tarafından yapılmaktadır.Bir kaç büyük özel sermaye grubu, elektrik üretiminin yanı sıra dağıtımını da kontrol etmektedir.

Petrolün rafinaj işlemleri tek bir özel şirket tarafından, ithalat, dağıtım, pazarlama ve satış işlerinin tamamı az sayıda özel şirket eliyle yapılmaktadır.

İstanbul dışında ülkenin tüm kentlerinde doğal gaz dağıtım, satış, pazarlama hizmetleri özel şirketler eliyle verilmektedir.

Plansız uygulamalar sonucu ülkede elektrik üretiminde arz fazlası oluşmuş, verimlilikleri düşük bazı santraller üretimi durdurmuş veya kapanmış, bir bölümü yurt dışına satılmıştır..

KAYIRMALAR :

Bugünkü siyasal iktidar döneminde, elektrik dağıtım özelleştirilmelerinde, santral özelleştirilmelerinde, alım garantili elektrik üretim tesislerinin ihalelerinde; iktidara yakın olan bazı özel sermaye grupları, kamu müdahaleleri, ve kaynak tahsisi uygulamaları ile kamudan en çok iş alan şirketler sıralamasında dünyada ilk sırada yer almışlardır. Bu kayırma ekonomisinde hukuk işlevsizleştirilmiş, hukukun üstünlüğünün yerini, üstünlerin, güçlülerin hukuku almış, yüksek yargı kararlarının bağlayıcılığı dikkate alınmaz, yargı kararları uygulanmaz olmuş, CB Kararnameleri, TBMM'nin yasalarının önüne geçmiştir.

Toplum çıkarını dikkat almayan, kamusal planlamayı, denetim, üretimi işlevsizleştirmeyi öngören ve iktidara yakın belirli sermaye gruplarının çıkarlarının azamileştirmeye ve kamu kaynaklarını özel sermaye şirketlerine aktarmaya yönelik enerji yönelik politika, karar ve uygulamaları ile 2018'de yaklaşık 32 milyar TL,2019'da 40 milyarTL TL özel şirketlere transfer edilmiştir. Az sayıda şirketin çıkarına olan alım garantili yüksek fiyatlarla yerli kömür santrallerine tanınan alım garantisi, yerli kömür, ithal kömür ve doğal gaz santralleri için oluşturulan kapasite mekanizması ile ilave ödeme yapılması gibi bedeli milyarlarca varan uygulamaların yanı sıra; amaçlarının çok dışına çıkmış olan ve yatırımcılara kâr garantisi sağlayan YEKDEM-Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması vb. uygulamalar; elektrik maliyetlerinin ve fiyatların yükselmesine neden olmaktadır. Bu politika ve uygulamaların mevcut haliyle sürdürülmesi, yeni zamların gerekçesi olacaktır.

ARTAN FİYATLAR, YAYGINLAŞAN ENERJİ YOKSULLUĞU

Ülkemizde de enerji yoksulluğu sorunu giderek ağırlaşmaktadır. Zamlarla her ay tutarı daha fazla artan faturalarını ödeyemedikleri için elektriği ve gazı kesilen konut sayısı milyonlarla ölçülmektedir.

2018 OCAK-2020 OCAK ARTIŞLAR

BAZI TEMEL GÖSTERGELER

TANIM	2018 OCAK- 2019 OCAK	2019 OCAK- 2020 OCAK	2018 OCAK- 2020 OCAK

	DÖN.ARTIŞ %	DÖN.ARTIŞ %	DÖN.ARTIŞ %
TÜİK ENFLASYON	20,35	11,84	34,80
YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI	23,73	22,58	52,67
ASGARİ ÜCRET	26,00	15,00	44,90
KONUT ELEKTRİK	19,92	32,13	57,92
İSTANBUL DOĞAL GAZ	20,35	2,35	59,28
ANKARA DOĞAL GAZ	21,19	31,47	59,93

**HANE HALKI AYLIK ORTALAMA ELEKTRİK,DOĞAL GAZ HARCAMALARI
ŞUBAT 2020 FİYATLARIYLA**

1.İSTANBUL

KALEM	AYLIK TÜKETİM	BİRİM FİYAT	TOPLAM TL
ELEKTRİK	230 kWh	0,7102 TL/ kWh	163,35
DOĞAL GAZ	76 M3	1,80 TL7M3t	136,80
SU	22,68 M	15X6,29 +7,68X9,44	166,85
			467,00

ASGARİ ÜCRETE ORANI %20,09

2.ANKARA

KALEM	AYLIK TÜKETİM	BİRİM FİYAT	TOPLAM TL

ELEKTRİK	230 kWh	0,7102 TL/ kWh	163,35
DOĞAL GAZ	89 M3	1,892 TL/M3	168,39
SU	28,44 M3	5,90 TL/M3	167,80
			499,54

ASGARİ ÜCRETE ORANI %21,50

ÖDENMEYEN KREDİLER

Finansal boyutta ise 2017 sonunda 637 milyon TL olan enerji sektörünün takipteki kredi miktarı, 2018 sonunda 6 milyar 322 milyon TL'ye yükselmiş; artış oranı yüzde 892 olmuştur.

Sektöre 2003-2018 döneminde 95 milyar dolarlık yatırım yapılmıştır. "Elektrik üretim ve dağıtım şirketlerinin yaklaşık 13 milyar dolarlık sorunlu kredi bakiyesinin 7,5 milyar doları yapılandırıldı. Yıl sonuna kadar 2,5 milyar dolarlık kredinin daha yapılandırılması için bankalar ve şirketler arasında mutabakatlar sağlandı. Böylece, enerji sektöründe 10 milyar dolarlık sorunlu kredi yapılandırılmış olacak. Öte yandan sektörün bankalara 47 milyar dolar kredi borcu bulunuyor." (Cumhuriyet Gazetesi, 12.10.2019).Bu ayrıcalıklı şirketlerin ödemedikleri krediler bütçeden sağlanacak kaynaklarla karşılanacak, bedeli ise artan vergilerle halk ödettirilecektir.

3. DEMOKRATİK ENERJİ PROGRAMI

Bu bildirin de, katkı koymaya çalıştığı "demokratik bir enerji programı oluşturma arayışları ve tartışmaları"; kuşkusuz sonlanmış bir süreç değildir. Bu alandaki çalışmalar, uzmanların saptama ve değerlendirmelerinin yanı sıra , enerji santrallerinin bulunduğu yörelerde yaşanan çevresel ve toplumsal sorunları ve halkın gözlem,deneyim ve taleplerini içermeli, ilgili tüm kesimlerce ele alınmalı, değerlendirilmeli, derinliğine tartışılmalıdır..

3.1 İLKELER

Enerji sektörünü özel tekellerin kâr egemenliğinden çıkarıp kamusal bir düzleme aktarmak ve yenilenebilir kaynaklara dayalı, düşük karbon emisyonlu bir ekonomiye yönelerek, enerjide demokratik bir denetimi/programı gerçekleştirme ihtiyacı vardır. Bu nedenle, toplum çıkarlarını korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan demokratik enerji politikaları ve programını önce hayal etmeliyiz.Kimse hayallerimize ket vuramaz. Sonra tasarlamak, kurgulamak, geliştirmek ve uygulamak için yoğun bir şekilde çalışmamız gerekmektedir.

Demokratik enerji programı, emeğin tarihsel kazanımlarını, örgütlülüğünü ve sermayenin çıkarları lehine sosyal devleti yok eden, sağlık, eğitim dahil tüm alanları piyasa uygulamalarına açan neo-liberal politikaları değiştirme, emeği en yüce değer sayan, eşit, özgür, adil, demokratik bir toplum kurma hedefiyle yola çıkan, siyasal, ekonomik, sosyal yönleriyle bütünlüklü, bir toplumcu demokratikleşme siyasal programının, bağımsız, demokratik ve sosyalizm yolunda ilerleyen bir ülkeye ulaşma mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Politika ve programlar, içeriklerinin yanı sıra oluşturulma yöntemleriyle de; demokratik olmak zorundadır. Toplum çıkarlarını gözeten enerji politika ve uygulamalarını, yine toplum yararını gözeten alternatif kalkınma ve sanayileşme politikaları ile birlikte düşünmek ve böyle bir toplumcu programı, ilgili kesimlerin aktif katkılarında imkân veren demokratik katılım mekanizmalarında tartışarak geliştirmek gerektiğine inanıyoruz.

Bu tartışmalarda, aşağıdaki ilkeleri de temel almayı ve bunlarla sınırlı kalmamak üzere konunun her yönüyle, derinliğine ele alınmasını savunuyoruz.

1. Büyüme politikalarını gözden geçirmek, büyüme ile birlikte adil bölüşümü esas alan kalkınma anlayışını benimsemek; temel bilimleri, teknoloji geliştirmeyi ve nitelikli üretimi ihmal eden, ithal girdi oranları çok yüksek, teknoloji düzeyi düşük ve orta olan imalata-ihracata takılıp kalan anlayış ve uygulamalardan vazgeçmek ,

2. Düşük karbonlu, iklim krizine olumsuz etkileri asgari düzeyde olan, büyümede enerji kullanımını azaltan, enerjiyi verimli kullanan, esas olarak yenilenebilir kaynaklardan ve yurt içinde üretilen ekipmanlarla temin eden, bir politikalar manzumesine geçiş sağlamak,

3. Artan elektrik ihtiyacını karşılamada bugüne kadar uygulanan , çok sayıda yeni elektrik tesisi kurma yerine; talebi yönetmek, enerjiyi daha verimli kullanıp, sağlanan tasarrufla yeni tesis ihtiyacını azaltmaya yönelik politika ve uygulamaları hayata geçirmek,

4. Sanayileşme strateji ve politikalarında, yarattığı katma değer görece düşük, yoğun enerji tüketen, eski teknolojili, çevre kirliliği yaratabilen sanayi sektörleri (çimento, seramik, ark ocak esaslı demir-çelik, tekstil vb.) yerine; enerji tüketimi düşük, ithalata değil yerli üretime dayalı, ileri teknolojili sanayi dallarının, örneğin, elektronik, bilgisayar donanım ve yazılımı, robotik, aviyonik, lazer, telekomünikasyon, gen mühendisliği, nano-teknolojiler vb. sektörlerle öncelik vermek,

5. Enerji politikalarını da, bu makro yönelimlere göre toplum çıkarlarını gözeterek, kamusal hizmet anlayışına uygun olarak, kamusal planlama ilkeleri dahilinde yeniden düzenlemek,

3.2 NE YAPMALI ? YA PLANLAMA YA KARGAŞA

Kargaşayı ve kaynak israfını önlemenin yolu planlamadan geçtiği için planlamayı yeniden düşünmeli ve uygulamalıyız. Yol arkadaşımız Dr. Serdar Şahinkaya'nın sözleriyle, "Kamusal planlama, eskimemiş, dişlileri fazla aşınmamış işlevsel bir araç olarak pek çok ulusal ekonomiye hizmet etmiş (ve) onları bir tarih aşamasında yukarıya çıkarmış bir kaldıraç olarak, hâlâ kendi aklının ürünü olan politikaları sürdüren ülkelere hizmet etmeyi sürdürmektedir." O halde biz de yapabiliriz! Yeniden deneyebiliriz ve denemeliyiz de!

NELERİ HEDEFLEMELİ, NASIL YAPMALIYIZ?

Enerjinin temini, üretimi, iletimi, dağıtımı, fiyatlandırılması, hepsi iktidarların siyasi tercihlerine dayalı olarak biçimlenir. Herkesin yaşamının temel bir unsuru olan elektrik enerjisi üzerinden örnekleyelim. Elektrik enerjisi, ihtiyaç duyulduğu anda üretilmesi gereken bir üründür. Elektrik üretim yatırımları uzun süren ve oldukça pahalı yatırımlardır. Bu nedenlerden dolayı, elektrik enerjisi üretim yatırımlarının gerektiği kadar ve zamanında gerçekleştirilmesi şarttır. İhtiyacı karşılayacak yatırımlar için,

Elektrik üretim, iletim, dağıtım faaliyetlerinin kamusal hizmet niteliği göz önüne alınarak:

- Kaynakların ve teknolojilerin incelenmesi ve verimli kullanılması,
 - Uygun teknolojilerin geliştirilmesi veya transfer edilmesi,
 - Elektrik tüketiminin gelişimine göre üretim yatırımlarının yer seçiminde yönlendirme yapılması,
 - Gerektiğinde kısıtlama ve/veya teşvikler uygulanarak yıllık olarak ihtiyaç duyulandan eksik veya aşırı fazla kapasite yatırımlarına önlem alınması,
 - Projelerin çevresel ve toplumsal etkilerinin ayrıntılı olarak incelenmesi,
 - Lisans adı altında verilen yatırım izinlerinin, yukarıda sayılan politikalar çerçevesinde verilmesi ve gerçekleştirmelerinin çok ciddi olarak izlenmesi,
 - Uzun vade için talep gelişimi, kaynak potansiyel değerlendirmesi, yeni kaynak potansiyel olasılıkları, teknolojik gelişme öngörülerini gibi unsurları baz olarak ele alan kapsamlı planlama çalışmalarının yapılması,
- bütün bu faaliyetlerde enerji yönetiminin, toplum çıkarlarını gözeterek bir anlayışla; yol gösterme, kamusal planlama, takip, denetim vb. işlevlerini etkin bir şekilde yerine getirmesi, sağlıklı bir elektrik sisteminin gelişmesi açısından zorunludur.

Enerji politikalarını , toplum çıkarlarını gözeterek, kamusal hizmet anlayışına uygun olarak, kamusal planlama ilkeleri dahilinde yeniden düzenlemeliyiz. Planlamanın temel bir tercih olduğu , yeni bir kurumsallaşma üzerinden, demokratik katılım mekanizmalarıyla, bütünleşik kaynak planlaması anlayışıyla; toplum ve ülke çıkarlarını gözeterek kısa,orta ve uzun vadeli Strateji Belgeleri, Beş Yıllık Planlar, Yol

Haritaları, Eylem Planları hazırlamalı ve uygulamalıyız. Ülkenin geleceğine yön verecek belgeler, sermaye iktidarlarının yaptığı gibi, yabancı ülkelerin kurum ve şirketleri eliyle değil, ülkemizin ilgili, birikimli kurum ve kadrolarıyla hazırlamalıyız.

Strateji belgeleri ve planları, mevzuat hazırlıkları, yol haritaları, eylem planları vb. belgeleri; mutlaka demokratik, katılımcı ve şeffaf bir anlayışla hazırlamalı, bu çalışmalara ilgili kamu kurumlarının ve yerel yönetimlerin yanı sıra; üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları, uzmanlık dernekleri, sendikalar ve tüketici örgütlerinin, santral bölgelerinde yaşayan halkın temsilcilerinin; etkin ve işlevsel katılım ve katkılarını sağlamalıyız.

Strateji belgeleri ve eylem planlarını; tozlu raflarda unutulmak için değil, uygulanmak için hazırlamalı ve bu belgelerin ilgili tüm kesimler için bağlayıcı ve yol gösterici olmasını temin etmeliyiz. Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğal gaz, kömür, petrol, su, rüzgâr, güneş vb. tüm enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında; strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp, yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini demokratik bir şekilde, özgürce ifade edebileceği, geniş katılımlı bir “Ulusal Enerji Platformu” oluşturmalı ve ETKB bünyesinde de, bu platformla eşgüdüm ve etkileşim içinde olacak ve birlikte çalışacak, bir “Ulusal Enerji Strateji Merkezi” kurmalıyız..Bu merkezde yenilenebilir enerji kaynaklarına ağırlık ve öncelik vererek, enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz talep projeksiyonları; 5, 10, 20, 30, 40 yıllık dönemler için kamusal bir planlama anlayışı dahilinde yapmalıyız.

Toplum çıkarını gözeterek demokratik bir enerji planı ve programı için, kamusal nitelikli bütünleşik kaynak planlaması kurgu, anlayış ve uygulamalarını esas almalıyız. Bu planlamayı; enerji üretiminin dayanacağı kaynakların seçimi, yenilenebilir enerji kaynaklarına öncelik ve ağırlık verilmesi, enerji tüketim eğilimlerinin incelenmesi, talep tarafı yönetim uygulamalarının üzerinde yoğunlaşma, enerjinin daha verimli kullanımı, çevreye verilen zararın asgari düzeyde olması, iklim değişikliğine olumsuz etkilerin sınırlandırılması, yatırımın yapılacağı yerde yaşayan insanların hak ve çıkarlarının korunması vb. ölçütler gözetilerek, demokratik katılım mekanizmalarıyla yapmalıyız.. Planlama çalışmalarına; kültür ve tabiat varlıklarını koruyan, çevresel ve sosyal etkileri itibarıyla sorunsuz, bireysel ve toplumsal haklara karşı saygılı, nükleer macera peşinde koşmayan, özelleştirme, taşeronlaştırma ve iş güvencesinden yoksun çalışma koşullarından arınmış, toplumsal yararı ve yeniden etkin kamu varlığını öngören bir anlayışı egemen kılmalıyız..

Toplumun ilgilendiren tüm konularda bilgilerin gizli değil açık olmasını sağlamalı, enerjiyle ilgili tüm kurumların, şeffaflaşmasını, bilgilerinin yaygınlaşmasını, herkesçe açık erişilebilir ve kullanılabilir olmasını mümkün hale getirmeliyiz.

Akkuyu NES, Sinop NES, TANAP vb. projelerde yapıldığı gibi; bazı ticari sözleşmelere, bir tür “yasal hilelerle” gereği olmadığı halde TBMM onayından geçirme, uluslararası sözleşme niteliği kazandırma ve ulusal iç hukukun denetimi

dışına çıkarılmasını önlemeli ve bu tür mevcut sözleşmeleri, toplum ve ülke çıkarları doğrultusunda değiştirilmelidir.

Yasal düzenlemelerde yer alan kamu yararı kavramını öznel ve nitel bir kavram olmaktan çıkarmalı; toplumun ve emekçi halkın çıkarlarını gözeten nesnel ve nicel ölçütlere dayandırmalıdır.

Acele kamulaştırma denen, sermayenin enerji yatırımları için, yurttaşların oturdukları evlerden, topraklardan, çevrelerden koparılmasına, sürgün edilmesine dayanak olan yasal düzenlemeyi değiştirmeli, insan haklarına aykırı bu uygulamayı derhal sona erdirmelidir.

Kullanılmayan bir hakkın, hak olmadığı gerçeğinden hareketle, toplumsal adalet için, tüm idari ve adli yargı süreçleri, halkın ve demokratik kuruluşların hatalı uygulamalara yasal itiraz hakkını sınırlayan, önleyen, hatalı yoruma açık doğrudan zarar görme şartı, yüksek dava açma harçları ve çok yüksek bilirkişi ücretleri gibi tüm engellerden arındırılmalıdır.

Yerli taş kömürü, linyit, asfaltit vb. her tür kömüre dayalı yeni santral projelerine ancak mutlak toplum yararı varsa izin vermeli, mevcut ve yatırımı süren kömür yakıtlı santrallere, JES'lere yasal hilelerle "çevreyi kirletme ve kirletmeye devam etme hakkı (!)" veren uygulamalara son vermeli, çalışanların haklarını güvence altına alarak çevreyi kirleten santrallerin üretimlerini derhal durdurmalı ve filtre, baca gazı arıtma (de-sülfürizasyon, azot oksit giderme), atık su arıtma, atık küllerin bertarafı vb. yatırımlarını çok ivedi olarak yapmalarını ve bu sistemleri etkin ve verimli bir şekilde çalıştırmalarını sağlamalıdır.

Rüzgar ve güneş enerjisinden daha çok yararlanmayı öngörmelidir.

Türkiye'nin düzensiz yenilenebilir enerji politikasında, daha önceden rüzgâr enerjisi kurulu gücünün 2023 yılında kadar 20 GW'a çıkartılması öngörülürken, rüzgâr enerjisinden elektrik üretiminin 2028 yılına kadar ilave 10GW kapasite tesisi ulaşılması hedef olarak ortaya konulmuştur. Böylece, 2023 için öngörülen hedef yüzde on beş oranında azaltılmış ve beş yıl daha sonraya 2028'e ertelenmiştir.. Başka bir ifade ile, 2028'de bile Türkiye rüzgara dayalı elektrik üretim kapasitesinin yalnız üçte birinin kullanılması planlanmıştır ve adeta "Bir daha esme rüzgar"denilmektedir.

Güneş için de önümüzdeki on yılda ek 10.000 MW ek kapasite denilmektedir. Bu yaklaşık 16.000 MW'lık hedef, 2028'de güneşe dayalı elektrik üretim potansiyelinin yalnız %6,6 sının değerlendirilmesinin amaçlandığını, açıkça güneşe yüzlerin değil

sırtların dönülmesinin kurgulandığının itirafıdır.

Enerji politikalarında ciddi ve radikal bir değişikliğe hızla gitmeli, elektrik üretiminde fosil yakıtların payını düşürmeye, yenilenebilir enerji kaynaklarının payını ciddi olarak arttırmaya yönelik politikalar kamusal planlama anlayışı ile, toplum çıkarlarını gözetenek ivedilikle uygulamayız..Bu doğrultuda ilk adım olarak yerli kömür santrallerine verilen alım garantisi, fosil yakıtlı bir çok büyük santrale verilen kapasite tahsisi karşılığı alım garantisi uygulamaları derhal sona erdirmeliyiz. Yenilenebilir kaynaklara verilen ancak bugün amaç dışına çıkmış olan ve bir çok büyük şirkete kamudan kaynak aktarımına dönüşen yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektriği yüksek fiyatla alım garantisi uygulaması gözden geçirmeli ve daraltmalıyız.

Bugünden sonra enerji üretim tesislerinin, kamusal bir planlama anlayışı içinde, esas olarak rüzgâr, güneş vb..yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak ve toplum çıkarlarını gözetenek biçimde kurulmasını sağlamalıyız.

Üretim yöntemi ne denli çevre dostu olursa olsun, elektrik üretme gerekçesi, santral çevresinde yaşayan insanların yaşamsal haklarının sınırlandırılmasını, ortadan kaldırılmasını haklı kılamaz.“Çevreci santral yapma” iddiası, santrallerin tüm çevresel ve toplumsal etkilerini göz ardı etmenin, verimli tarımsal arazileri sınırsız biçimde işgal etmenin, çok sayıda ağacı kesmenin gerekçesi olamaz. Yatırım projelerinin çevresel ve toplumsal etkilerini değerlendiren fayda/maliyet çalışmaları katılımcı süreçlerle yapılmalıdır. Yapılacak çevresel ve toplumsal etki değerlendirme çalışmaları ,fiziksel, çevresel,toplumsal etkenleri ve etkiler (santral büyüklükleri, santral tasarımı, görsel etki, gürültü, deşarjlar, ekolojik koşullar,santral ekonomik ömrü bittiğinde söküm vb.) dikkate alınmalıdır.

İstisnalar kuralı bozar. Kamu yönetimi, tüm enerji yatırımlarında, yaşam alanlarının olumsuz yönde etkilenmemesi konusunda, kuralları geçersiz kılacak istisnaları kurgulamakla değil, kuralları istisnasız uygulamakla, yurttaşların anayasal haklarını savunmakla yükümlüdür. Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ile tabiatı koruma alanlarında, muhafaza ormanlarında, yaban hayatı geliştirme sahalarında, özel çevre koruma bölgelerinde; ilgili bakanlığın, doğal sit alanlarında ise ilgili koruma bölge kurulunun olumlu görüşü alınarak; yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesislerinin kurulmasına izin verilecek olması doğru bir uygulama değildir. Ülke doğasının tahrip edilmesine, flora ve fauna kaybına ve yerel halkla yeni bir çatışma alanının yaratılmasına yol açabilecek bir uygulamadır, sona erdirmeliyiz.

Tüm enerji projelerinde yer seçiminden-projenin fizibilite aşaması, tesis montajı ve işletme aşamalarına kadar tüm süreçte toplum yararı ve çevreyi, öncelikle göz önüne alarak değerlendirmeli, halkın kabulü, diyalog ve danışma önemsemeli, verimli tarımsal arazilere enerji tesisi kurulmasını ve halkın geçim kaynağı olan ürünlerin yetiştirildiği topraklara ve ürünlere zarar verilmesini mutlaka önlemeliyiz.

Bugün,yatırımcıların çıkarlarını korunmasına öncelik veren, enerji yatırımlarını ve yatırımcılarını koruyucu ve destekleyici hükümler içeren ve santrallerin çalışmalarının denetlenmesini önemsemeyen , yasal düzenlemeleri hazırlayan ve uygulayan siyasi iktidarı , merkezi ve yerel kamu kurumları ve yöneticilerini, elektrik üretimi için; suya, havaya, çevreye, doğaya zarar veren denetimsiz ve kural dışı vahşi uygulamalara derhal müdahil olmaya, durdurmak ve önlemek için kalıcı adımlar atmaya çağırıyoruz..

Atanmış ve seçilmiş yöneticilerin görevi, santral yatırımcısı sermaye gruplarının çıkarlarını kollamak değil, her ne pahasına olursa olsun, o bölgede yaşayan insanların, toplumun, çevrenin, doğanın ve ülkenin çıkarlarını korumak olmalıdır,olacaktır..

Yanlış uygulamalardan canı yanan, zarar gören üreticilerin ve yaşadıkları bölgede sağlıklı yaşam haklarını savunmak için barışçıl yöntemlerle direnenlere baskı ve şiddet uygulama, üzerlerine kolluk kuvvetleri göndermeye son verip taleplerine kulak vermeliyiz.

Her türlü müdahaleye açık ve siyasal iktidarların arpalığı haline gelmiş olan mevcut kamu iktisadi teşebbüsleri işleyişi yerine, yeni, katılımcı ve demokratik bir kamu mülkiyeti ve yönetimi anlayışının tasarlamalı, kurgulamalı, planlamalı ve geliştirerek uygulamalıyız. Kamu hizmetlerini veren kuruluşların faaliyetlerini daha verimli ve etkin kılmak ve kamusal hizmetin niteliği ve çeşitliliğini arttırmak, kamu hizmetlerinde çalışanların “Söz, Yetki, Karar” haklarını uygulanır hale getirmek hedefleri için:geniş, yaygın katılımlı, demokratik işleyişli ve verimli tartışmalar yapmalı, Yol Haritaları ve Eylem Programları oluşturmalı,yalnızca eleştirdiklerimizi değil, ne istediğimizi ve nasıl uygulayacağımızı insanlarımıza anlatmalı ve benimsetmeliyiz.

Toplumun büyük çoğunluğunun, yoksullaşan, hak kayıplarına uğrayan kesimlerinin haklarını gözeten yol haritalarını belirlemek için, enerji alanını da içerecek şekilde, ancak onunla sınırlı kalmamak üzere; özelleştirilen tüm kamusal hizmetlerin; mümkün olan azami ölçüde tekrar kamu eliyle ve toplum çıkarlarını gözeten bir anlayış ve içerikli bir kamusal denetimle, katılımcı, şeffaf ve demokratik bir işleyişle verilmesini hedeflemeliyiz. Bölgesel dengesizliklere karşı istihdam ve yerel ekonomik dinamikleri harekete geçirmek amacıyla bölgelerin, enerji ve tüm kaynaklarını, bir plan dahilinde değerlendirmeyiz.

Petrol ve doğal gazın yapısı; arama ve üretimden, iletim ve tüketiciye, ulaşıncaya kadar petrol ve doğal gazın değer zincirindeki halkalarının ayrılmaz olduğu göz önüne alınarak, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de, petrol ve doğal gaz arama, üretim, rafinaj, iletim, dağıtım ve satış faaliyetleri dikey bütünleşmiş bir yapıda sürdüreceği bir ULUSAL ŞAMPİYON oluşturmak ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun yeni rafinerileri ve petrokimya tesislerini, bu kuruluş eliyle gerçekleştirmeliyiz.Elektrik üretim, iletim ve dağıtımında, kamusal varlığı ve denetimi tekrar mümkün kılmalı,toplum çıkarlarını gözetmeyen, kamu kaynakları talan eden

KÖİ projelerini sonlandırmalı, bu hizmetlerin kamu eliyle yürütülmesi ve verilmesini sağlamalıyız..

Yerel yönetimlerin enerji sektöründe daha etkin ve enerji yatırımlarının yapılacağı yerlere izin verme konusunda söz hakları olmasını, yörelerindeki enerji yatırımlarını takip etmelerini ve denetlemelerini sağlamalıyız. Bölgede mevcut ve yeni kurulan ve kurulması planlanan sanayi kuruluşları ile enerji üretim, iletim, dağıtım yatırımlarının tekil değil, benzer tesislerle birlikte kümülatif olarak yaratacakları ve/veya neden olacakları çevresel ve toplumsal etkileri değerlendirmeliyiz.. Yerel yönetimlerin halkın temsilcileri olarak halkın çıkarlarını korumasını, doğaya ve toplum çıkarlarına aykırı plan, proje ve uygulamalara karşı çıkmasını, bu konuda halkın ve demokratik meslek/kitle örgütlerinin mücadelesinde en önde yer almasını gerçekleştirmeliyiz..

Yerel yönetimler olarak kamu hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı durmalı, özelleşen kamusal hizmetlerin tekrar kamu eliyle verilmesini savunmalı, kentsel doğal gaz, elektrik dağıtım şebekelerinin işletilmesine talip olmalıyız.

9.ACİL TALEPLERİMİZ

1.Enerji sektöründe ve tüm kamusal hizmetlerde özelleştirmelere son verilmelidir.

2.Çok ciddi bir sorun olan ve giderek çoğalan enerji yoksulluğunun yakıcı etkilerini azaltmak için, enerji yoksullarına ve yoksunlarına kamusal destek mutlaka sağlanmalıdır. Bu doğrultuda; enerji yoksullarına yönelik olarak;

- Elektrik yardımının aylık 150 kWh'lık üst sınırı 230 kWh'a yükseltilmeli ve kapsamı genişletilmeli,

- Doğal gaz altyapısının bulunduğu, konut özelliklerinin uygun olduğu her yerde kömür yerine doğal gaz yardımı yapılmalı,

-Yerel yönetimler ücretsiz ve düşük bedelle su desteği vermeli,

kamu kaynaklarından sağlanan tüm bu desteklerin kötüye kullanımını önlemek için, uygulama toplum çıkarları gözetilerek denetlenmelidir.

3. Enerji girdileri ve ürünlerindeki yüksek vergiler düşürülmeli, elektrik faturalarına eklenerek konut abonelerinden zorla tahsil edilen TRT payı uygulaması son bulmalı,

-Ticari olmayan tüketiciler için temel bir ihtiyaç olan elektrik ve doğal gazın fiyatları üzerindeki KDV yüzde 18'den yüzde 1'e düşürülmeli, ÖTV kaldırılmalıdır.

4.Filtre, baca gazı kükürt arıtma tesisleri,atık tesisleri vb. çevre koruyucu ünitelerini tesis etmeyen ve maliyetlerini düşürmek için çalıştırmayan termik santraller ile zehirli gazları ve suları hiçbir önlem almadan çevreye salarak insanı,doğayı,yaşamı zehirleyen jeotermal santrallerde üretim derhal durdurulmalı, kârları uğruna çevreyi kirletmeyi ,yok etmeyi kendilerine hak olarak görenlerden, sorumlu oldukları zarar tahsil edilmelidir.

5.Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz, yatırım yerinde yaşayan halkın istemediği, topluma maliyeti faydasından fazla olan tüm projelerden vazgeçilmelidir.

6..Verimli tarımsal arazilere, ormanlara, SİT alanlarına, yerleşim yerlerinin yakınına santral kurulmamalıdır. .Aydın'da,Manisa'da,Büyük Menderes Havzasındaki diğer illerde jeotermal, Trakya'da, Yumurtalık'ta, Eskişehir-Alpu'da, Çanakkale'de vb. bir çok yerde kömüre dayalı termik santral, Sinop, Akkuyu ve İğneada'da nükleer santral, Doğu Karadeniz'de, Dersim'de, Alakır'da, Göksu'da, Türkiye'nin dört bir yanındaki HES'ler gibi; bölgede yaşayan halkın istemediği tüm projeler iptal edilmelidir.

Bitirmeden önce bir kaç söz daha !

Bugün anlatılanlar,yalnız benim değil, 2000'lerin başlarından bu yana TMMOB'nin çeşitli kurul ve etkinliklerinde, Makina Mühendisleri Odasının Enerji Çalışma Grubunun çalışmalarında ve Odanın enerji ile ilgili etkinliklerinde, ODTÜ Mezunlar Derneği Enerji Komisyonunda , 21.Yüzyıl İçin Planlama Grubunun etkinliklerinde çok sayıda arkadaşlarımızın katıldığı tartışmalarA ve çalışmalarına dayanıyor.

Emeđe saygı ilkesi uyarınca birlikte ürettiğimiz arkadaşlarımdan bugün aramızda bulunanları size tanıtmak istiyorum.

MMO Enerji Çalışma Grubu üyesi makine mühendisi Orhan Aytaç,MMO Enerji Çalışma Grubu danışmanları elektrik mühendisi Olgun Sakarya, matematikçi Yusuf Bayrak,ODTÜ Mezunlar Derneği Enerji Komisyonundan kimya mühendisi Nilgün Ercan, Akademisyenler Prof.Dr.Aziz Konukman,Dr.Serdar Şahinkaya

BİTİRME DEN ÖNCE MELİH CEVDET ANDAY'DAN BİR ŞİİR

TELGRAFHANE

**UYUYAMAYACAKSIN
MEMLEKETİNİN HALİ**

SENİ SESLERLE UYANDIRACAK
OTURUP YAZACAKSIN
ÇÜNKÜ SEN ARTIK O ESKİ SEN DEĞİLSİN
SEN ŞİMDİ İSSİZ BİR TELGRAFHANE GİBİSİN,
DURMADAN SESLER ALACAK
SESLER VERECEKSİN
UYUYAMAYACAKSIN
DÜZELMEDEN MEMLEKETİNİN HALİ
DÜZELMEDEN DÜNYANIN HALİ
GÖZÜNE UYKU GİRMEZ Kİ
UYUMAYACAKSIN
BİR SİS CANI GİBİ GECENİN İÇİNDE
TA GÜN İŞİYINCAYA KADAR
VAKUR METİN SADE
ÇALACAKSIN.

SON SÖZ YERİNE.

KİRLENMEDEN, KİRLETMEDEN,

BARIŞ İÇİNDE, EŞİT, ÖZGÜR, ADİL, AYDINLIK BİR DÜNYA VE BAĞIMSIZ,
DEMOKRATİK VE SOSYALİZM YOLUNDA İLERLEYEN BİR TÜRKİYE
DİLEĞİYLE...

SİZLERİ SELAMLİYORUM.